

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“สาวชชธมม — สิ่งที่มีจริงที่มีโทษ, ธรรมที่มีโทษ”

สาวชชธมม อ่านตามภาษาบาลีว่า สา - วัด - ชะ - ดำ - มะ มาจากคำว่า สาวชช (สิ่งที่มีโทษ, สิ่งที่เป็นไปกับด้วยโทษ) กับคำว่า ธมม (สิ่งที่มีจริง, ธรรม) รวมกันเป็น สาวชชธมม เขียนเป็นไทยได้ว่า สาวชชธรรม แปลว่า สิ่งที่มีจริงที่มีโทษ, ธรรมที่มีโทษ เป็นคำที่มีความหมายที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง จะเห็นได้เลยว่า อกุศลธรรมทั้งหมดเป็นสิ่งที่มีความผิด ไม่มีประโยชน์ใดๆ เลยแม้แต่น้อย ไม่ว่าจะเป็นอกุศลธรรมประเภทใดก็ตาม ล้วนมีโทษทั้งนั้น ยกตัวอย่างข้อความในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต สาวชชธรรมสูตร แสดงธรรมที่มีโทษ ๑๐ ประการ ดังนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสว่า ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ก็ธรรมที่มีโทษเป็นไหน? การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤตินิโคตติการ การพูดเท็จ การพูดส่อเสียด การพูดคำหยาบ การพูดเพ้อเจ้อ ความอยากได้ของผู้อื่น ความปองร้าย ความเห็นผิด นี้เรียกว่า ธรรมที่มีโทษ

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็อรรถให้ผู้ฟังผู้ศึกษามีความเข้าใจถูกเห็นถูกในธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจริงตามความเป็นจริงว่า เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่เรา ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน หาความเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตนในธรรมแต่ละหนึ่งๆ ไม่ได้เลย ธรรมกว้างขวางมาก ครอบคลุมสิ่งที่มีจริงทั้งหมด ธรรม ที่เป็นอกุศล ก็มี ธรรม ที่เป็นกุศล ก็มี ธรรมที่ไม่ใช่ทั้งอกุศลและกุศล ก็มี

ธรรมเป็นจริงอย่างไร ก็เป็นจริงอย่างนั้น ใครๆ ก็เปลี่ยนแปลงไม่ได้ จะเปลี่ยนธรรมอย่างหนึ่งให้เป็นอีกอย่างหนึ่งไม่ได้ เปลี่ยนเห็นให้เป็นได้ยินไม่ได้ เปลี่ยนความดีให้เป็นความชั่วไม่ได้ เปลี่ยนความชั่วให้เป็นความดีไม่ได้ เป็นต้น นี่คือความเป็นจริง

ชีวิตของแต่ละบุคคลที่ดำเนินไปในแต่ละวันๆ นั้น เป็นไปตามการสะสมอย่างแท้จริง แตกต่างกันไป ตามการสะสม ซึ่งมีทั้งดี และไม่ดี ที่กล่าวว่า ดี ก็เพราะธรรมฝ่ายดีเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ เช่น ศรัทธา (ความฟ่องใส) หิริ (ความละอายต่อบาป) โอตตัปปะ (ความเกรงกลัวต่อบาป) อโลภะ (ความไม่ติดข้อง) อโทสะ (ความไม่โกรธ) เป็นต้น ส่วนที่กล่าวว่า ไม่ดี ก็เพราะอกุศลธรรม มี อหิริกะ (ความไม่ละอายต่อบาป) อโนตตัปปะ (ความไม่เกรงกลัวต่อบาป) โลภะ (ความติดข้องยินดีพอใจ) โมหะ (ความหลงความไม่รู้ความจริง) มิจฉาทิฎฐิ (ความเห็นผิดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง) เป็นต้น เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ซึ่งทั้งหมดก็เป็นธรรม เป็นสิ่งที่มีความจริง ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตนเลย

อกุศลธรรม เป็นธรรมฝ่ายที่ไม่ดี เป็นธรรมที่มีโทษ ให้ผลเป็นทุกข์เท่านั้น ไม่นำมาซึ่งประโยชน์ใดๆเลยแม้แต่น้อย อกุศลธรรมก็เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย เมื่อได้เหตุได้ปัจจัย อกุศลธรรมที่เคยได้สะสมมา ก็เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ความโกรธความขุ่นเคืองใจความไม่พอใจ เกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย ใครๆ ก็บังคับบัญชาไม่ได้ ทำร้ายตนเองแล้วในขณะที่โกรธ และถ้าความโกรธมีกำลังมากขึ้น ก็

อาจจะไปทำร้ายเบียดเบียนคนอื่นได้ ทั้งนี้เพราะเคยสะสมความโกรธมาแล้ว เวลาโลภะเกิดก็มีความติดข้องต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพราะกิจหน้าที่ของโลภะ คือ ติดข้องต้องการ ถ้าไม่ได้ในทางที่ชอบ บางคนก็แสวงหาในทางที่ผิด ตามกำลังของความติดข้องต้องการ เมื่อไม่ได้ตามที่ต้องการ ก็เกิดโทสะ คือ ความไม่พอใจ แม้แต่เมื่อได้มาตามที่ต้องการแล้ว ก็ต้องเก็บรักษาไว้อย่างดี กลัวสูญหาย ไม่อยากพลัดพรากไป และเมื่อพลัดพรากจากไป ก็เกิดอกุศล ตามมาอีก คือ เกิดความเสียใจ ทุกข์ใจ

อกุศลที่มีโทษมากร้ายแรงมาก ก็คือ มิจฉาทิฎฐิ ความเห็นผิด ความเห็นที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เมื่อมีความเห็นผิดแล้ว ทุกอย่างก็ผิดไปหมด คิดก็ผิด พุดก็ผิด ทำก็ผิด ทั้งหมดนั้น เป็นธรรมที่มีโทษโดยตลอด ไม่นำมาซึ่งประโยชน์ใดๆ เลยแม้แต่หย่อม โดยมึนรากลึก คือ ความไม่รู้ เพราะเหตุว่าอกุศลธรรมทั้งหลายเกิดเพราะความไม่รู้

ข้อที่นำพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง คือ แล้วจะขัดเกลาละคลายสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งเป็นธรรมที่มีโทษได้อย่างไร? ทางเดียวจริงๆ ที่จะค่อยๆ ขัดเกลาละคลายสิ่งที่ไม่ดีให้ลดน้อยลงได้ ก็ต้องด้วยคุณความดี และปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกเท่านั้น เพราะเหตุว่าอกุศลเป็นสิ่งที่จะประมาณไม่ได้เลยทีเดียว แม้จะเล็กน้อยเพียงใดก็ตามก็ไม่ควรประมาณ เพราะเหตุว่าจากเล็กๆ น้อยๆ นี่แหละ ที่สะสมไป ในที่สุดก็เป็นอกุศลที่มีกำลังมากและสามารถทำอกุศลกรรมที่ร้ายแรงได้

เมื่อเป็นเช่นนี้ เครื่องอุปการะเกื้อกูลที่ดีสำหรับชีวิต ก็คือ พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ชีวิตของผู้ที่ได้ฟังพระธรรมได้อบรมเจริญปัญญา ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้ดับกิเลสอะไร อกุศลจิตเกิดขึ้นเป็นปกติธรรมดา แต่ก็มีปัญญาที่ค่อยๆ รู้ขึ้น เข้าใจขึ้นในความเป็นจริงของธรรมที่กำลังปรากฏ ว่าเป็นธรรมที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป พร้อมทั้งเห็นโทษของอกุศลที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง แล้วมีความละอายมีความเกรงกลัวที่จะถอยกลับจากอกุศล ขัดเกลาละคลายให้เบาบางลง เพราะอกุศลของตน ใครก็ขัดเกล่าให้ไม่ได้ นอกจากอาศัยความเข้าใจพระธรรมเท่านั้น และถ้าไม่เริ่มขัดเกล่าตั้งแต่ในขณะนี้ นับวันก็ยิ่งจะพอกพูนสิ่งที่ไม่ดีมากขึ้น เป็นโทษมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จะขาดการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมไม่ได้เลย เพราะความเข้าใจพระธรรมเท่านั้น ที่จะ เป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลให้หม่อมประพฤติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม อบรมเจริญธรรมที่ไม่มีโทษ เว้นจากธรรมที่มีโทษโดยประการทั้งปวง สะสมเป็นที่พึ่งต่อไป

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗